

Finansdepartementet
103 33 Stockholm

LOs yttrande över Remiss angående Tillfälligt höjt tak för rotavdraget

Sammanfattning

- LO avstyrker förslaget om tillfälligt höjt tak för rotavdraget och separata tak för rot- respektive rutavdraget.
- Förslaget kan inte förväntas få någon betydande effekt på sysselsättningen i byggbranschen. Det finns en överhängande risk att det mesta av skattesänkningen kommer att gå till personer som köper rotarbete för större ombyggnationer som skulle genomförts oavsett.
- Förslaget har en mycket negativ fördelningsprofil. LO anser att riktade skattesänkningar till höginkomsttagare är en orimlig satsning i ett läge när många hushåll har svårt att få ekonomin att gå ihop.
- LOs bedömning är att det finns andra lämpligare åtgärder som bör komma på plats snarast för att stödja sysselsättningen i byggbranschen. Staten bör bidra med finansiering av nyproduktion samt riktade åtgärder för energieffektivisering och klimatanpassning av det existerande bostadsbeståndet snarare än att utöka rotavdraget. Detta har större potential att upprätthålla sysselsättningen samtidigt som det skulle bidra till bostadsförsörjningen och klimatomställningen.

LOs yttrande

I promemorian föreslås ett tillfälligt höjt tak för rotavdraget samt separata tak för rotavdraget respektive rutavdraget. Idag får den sammanlagda skattereduktionen för rot- och rutarbete uppgå till högst 75 000 kronor per person och år, varav högst 50 000 kronor får avse rotarbete. Förslaget i promemorian är att taket under beskattningsåret 2024 ska vara 75 000 kronor per person för rotavdraget och 75 000 kronor per person för rutavdraget. Enligt promemorian syftar förslaget till att temporärt främja sysselsättningen i byggsektorn under lågkonjunkturen i svensk ekonomi. Förslaget innebär dock också en omotiverad höjning av rutavdraget.

LO delar bedömningen att det behövs åtgärder för att stödja sysselsättningen i byggsektorn givet konjunkturläget. Inflationen och de snabba räntehöjningarna har haft en kraftig påverkan på bostadsbyggandet. Antalet påbörjade bostäder väntas falla från över 70 000 lägenheter 2021 till under

20 000 nästa år. Arbetslösheten i Byggnads arbetslöshetskassa har stigit med 32 procent på ett år och förväntas öka än mer framöver.¹ Det svaga byggandet är ett hot mot sysselsättningen i branschen men också mot bostadsförsörjningen. Enligt Boverkets bedömningar krävs det drygt 30 000 nya bostäder per år för att bostadsförsörjningen ska hänga med i befolkningsutvecklingen.² Därtill har vi fortsatt ett tydligt underskott av bostäder, både i många tillväxtorter såsom Skellefteå och Boden, och i storstadsregioner såsom Stockholm och Göteborg.

LO avstyrker förslaget om tillfälligt höjt tak för rotavdraget och separata tak för rot- respektive rutavdraget. Förslaget kan inte förväntas få någon betydande effekt på sysselsättningen i byggbranschen och bidrar inte till att upprätthålla nybyggnationen. LOs bedömning är att det finns andra lämpligare åtgärder som bör komma på plats snarast. Förslaget har därtill en mycket negativ fördelningsprofil. Riktade skattesänkningar till höginkomsttagare är en orimlig satsning i ett läge när många hushåll har svårt att få ekonomin att gå ihop.

Begränsade sysselsättningseffekter av förslaget

I promemorians konsekvensanalys görs inga försök till skattning av förslagets sysselsättningseffekter. LO vill framföra att vi inte anser att promemorians konsekvensanalys håller en tillräckligt hög nivå i detta avseende då det handlar om själva syftet med förslaget.

Rotavdraget infördes från början som en temporär konjunkturåtgärd för att motverka tillfälliga sysselsättningsnedgångar i byggsektorn. Rätt utformad har ett temporärt rotavdrag potential att vara en fungerande konjunkturåtgärd. År 2008 infördes dock ett permanent rotavdrag och möjligheten att använda avdraget för att skapa incitament för att tidigarelägga investeringar i lågkonjunktur försvann i allt väsentligt.

LOs bedömning är att förslaget om höjt tak i föreliggande promemoria inte kan förväntas ge någon betydande effekt på sysselsättningen i byggsektorn. Detta bland annat då förslaget om höjt tak för rotavdraget endast kommer att beröra en mycket begränsad grupp som under året både väljer att göra mycket omfattande renoveringsarbeten, till- eller ombyggnationer och som dessutom har så pass hög inkomst att det finns tillräckligt med skatt att reducera. Redan med dagens regelverk är nämligen rotavdraget mycket generöst tilltaget. För att ett hushåll med två inkomster idag ska slå i taket behöver arbetskostnaden för rotarbetet överstiga drygt 330 000 kronor. Möjligheten att tidsmässigt finjustera när stora tillbyggnationer och

¹ Arbetsförmedlingen, statistik för oktober 2023

² Befolkningsutvecklingen avser här såväl befolkningsökningen samt det ökade bostadsbehov som en äldre befolkning med mindre genomsnittliga hushållsstorlekar medför.

omfattande renoveringar ska göras är också begränsad då sådana i många fall kräver bygglov och omfattande planering. Sannolikheten att många planerade arbeten tidigareläggs som ett resultat av förslaget är därför troligen förhållandevis låg. Det finns en överhängande risk att det mesta av skattesänkningen kommer att gå till personer som köper rotarbete för större ombyggnationer som skulle genomförts oavsett.

LO vill i detta sammanhang lyfta att vi anser att de permanenta rot- och rutavdragen i sig är olämpliga och ineffektiva sysselsättningsåtgärder. Permanent branschstöd av detta slag riskerar snedvrida ekonomins resurser till mindre effektivt användande. Vad gäller rotavdraget har utvärderingar pekats mot att den offentliga finansiella kostnaden per arbetstillfälle är hög. Tillväxtanalys har utvärderat rotavdragets direkta och indirekta sysselsättningseffekter för perioden 2010-2015 och kom då fram till att bruttokostnaden för ett arbetstillfälle inom ett rot-nischat företag låg mellan 5,8 och 8,4 miljoner kronor.³ Utvärderingar av rutavdragets arbetsmarknadseffekter har på sin sida visat att det inte varit någon effektiv åtgärd för att öka sysselsättningen i de tilltänkta målgrupperna (de uttalade målgrupperna har varit personer utan avslutad gymnasieutbildning samt kvinnor med flyktingbakgrund).⁴

Negativa fördelningseffekter av förslaget

Som redogörs för i promemorians konsekvensanalys har förslaget om tillfälligt höjt tak för rotavdraget och separata tak för rot- respektive rutavdraget en mycket negativ fördelningsprofil. Förslaget bedöms i huvudsak leda till en ökning av den ekonomiska standarden för hushåll i de översta inkomstdecilerna. Detta är inte förvånande eftersom det är välkänt att såväl rotavdraget som rutavdraget framförallt nyttjas av personer med höga inkomster. Nästan hälften av de resurser som staten betalar ut i rutavdrag går till den tiondelen av befolkningen som har de högsta inkomsterna.⁵ 45 procent av statens utgifter för rotavdraget går till personer med en beskattningsbar förvärvsinkomst på över en halv miljon kronor, ungefär 16 procent av befolkningen över 20 år tillhör den gruppen.⁶ Det aktuella förslaget handlar dessutom om en takhöjning vilket gör att det endast är möjligt att nyttja för personer med jämförelsevis höga inkomster eftersom det måste finnas tillräckligt med skatt att reducera.

³ Tillväxtanalys (2020) *Direkta och indirekta sysselsättningseffekter av ROT-reformen* PM 2020:02

⁴ Tillväxtanalys (2020) *Skattesubventioner riktade till branscher – vad ger de för sysselsättningseffekter?* Rapport 2020:01; Rickne, Johanna (2021) "Who cleans my house if the government pays? Refugees, low-educated workers, and long-term unemployed in tax-subsidized domestic service firms" *IZA Journal of Labor Policy* (2021) 11

⁵ LO (2023) *Om rutavdraget avskaffas*

⁶ SCB *Inkomster och skatter* <https://www.scb.se/hitta-statistik/statistik-efter-amne/hushallens-ekonomi/inkomster-och-inkomstfordelning/inkomster-och-skatter/>

Många hushåll har på grund av det senaste årens inflation och räntehöjningar mycket svårt att få ekonomin att gå ihop. I en undersökning från Infostat från i augusti uppgav exempelvis 34 procent av befolkningen att det skulle vara antingen svårt eller omöjligt att hantera en oväntad utgift på 5 000 kronor inom en vecka; andelen har ökat med 13 procentenheter sedan januari 2021.⁷ LO anser att det är ytterst problematiskt att regeringen i detta läge föreslår att lägga närmare en miljard på en skattesänkning som främst kommer att tillfalla höginkomsttagare.

Bidra med statlig finansiering till nyproduktion istället

LO anser att det finns effektivare och lämpligare åtgärder än förslaget i promemorian för att upprätthålla sysselsättningen i byggbranschen under den lågkonjunktur vi är i.

Staten bör bidra med finansiering av nyproduktion snarare än att utöka rotavdraget. Detta har större potential att upprätthålla sysselsättningen samtidigt som det också räddar nyproduktionen och bidrar till bostadsförsörjningen. LO har tidigare lyft att den mest kostnadseffektiva modellen för detta vore statliga lån som använder statens kreditvärdighet för att pressa bostadsutvecklarnas finansieringskostnader.⁸ Sådan kreditgivning kan med fördel ske till såväl småhus som flerbostadshus. Flera av villkoren skulle kunna hämtas från det tidigare systemet med investeringsstöd. Att helt enkelt återinföra det tidigare investeringsstödet vore också ett alternativ med kort startsträcka. Förutom att stötta nyproduktionen vore det också lämpligt med åtgärder riktade mot att energieffektivisera och klimatanpassa det existerande bostadsbeståndet snabbare än vad som sker idag.

Med vänlig hälsning
Landsorganisationen i Sverige

Susanna Gideonsson

Anna Almqvist
Handläggare

⁷ Undersökning genomförd av Infostat <https://infostat.se/>

⁸ LO (2020), *Bättre bostadsförsörjning*.

